

Euroopa Teadusfondi Merekomitee
European Science Foundation, Marine Board

Aruanne Eesti kontaktorgani
Eesti Teaduste Akadeemia mereteaduste komisjoni
tegevusest 2009

Sünopsis.

Eesti Teaduste Akadeemia mereteaduste komisjoni (MTK) Komisjoni esmasteks eesmärkideks on Eesti mereteaduste esindamine Euroopa Teadusfondi Mereteaduste Komitees ning tegevus riigisisese nõustava koguna. Aruandeaastal toimus erandina üks koosolek tavapärase kahe asemel. Sisuline töö fokuseerus peamiselt Nord Streami gaasijuhtme piiriülese keskkonnamõju hindamise (KMH) dokumentatsiooni analüüsile. MTK initsiatiivil koostati pöördumised Vabariigi Presidendi ja Peaministri poole ning märgukiri Läänemere ümbruse riikide piiriülese KMH analüüsimise eest vastutavatele institutsioonidele. Analüüsi tulemusi tutvustati nii siseriiklikul, Läänemere kui ka Euroopa Liidu tasandil. Analüüsi alusel lülitas Euroopa Teaduste Akadeemiate Nõuandev Kogu uutele europarlamenti liikmetele ja volinikele adresseeritud memorandumisse soovitusel suuremahuliste olulise piiriülese mõjuga insener-tehniliste tööde mõju merekeskkonnale erilise tähelepanuga. MTK liikmed osalesid ekspertidena Riigikogu komisjonide arvamuse kujundamisel, Riigikogu erakorralisel plenaaristungil ja Eesti esindajana mitmel rahvusvahelisel nõupidamisel.

Euroopa Teadusfondi Merekomitee (ESF Marine Board) tegevuse peamised eesmärgid, põhimõtted, lähemad sihid, roll mereteaduse arengus ning tegevuse tasandid (mereteaduse foorum, sünergia, strateegia ja hääl) on lähemalt kirjeldatud Eesti kontaktorgani 2008.a. tegevuse aruandes.

Euroopa Teadusfondi Merekomitee kontaktorgan Eestis on Teaduste Akadeemia (TA) mereteaduste komisjon (MTK), mis moodustati Eesti TA juhatuse otsusega 25.09.2007 ning alustas realselt tööd 2008.a. jaanuaris.

MTK töötab TA juhatuse juures. Komisjoni esmasteks eesmärkideks on

- Eesti (mereteaduste) adekvaatne esindamine Euroopa Teadusfondi Mereteaduste Komitees (ka „Merekomitee”) ning
- tegevus riigisisese nõustava koguna

Kontaktisikuks on peasekretäri asetäitja välissuhete alal Anne Pöitel;
kontaktaadress:

Kohtu 6

10130 TALLINN

Telefon: 644 8677

Faks: 645 1829

e-mail: „Anne Pöitel” foreign@akadeemia.ee või anne.poitel@akadeemia.ee

MTK esimees on akadeemik Tarmo Soomere

TTÜ Küberneetika Instituut, Akadeemia 21, 12618 Tallinn, tel. 6204176;

soomere@cs.ioc.ee

Liikmed 01.01.2009 seisuga:

Georg Martin, Tiit Kutser, Urmas Lips, Alvar Soesoo, Tiina Nõges (aseesimees), Kalle Olli (aseesimees), Heiki Lindpere, Silver Vahtra ja Tarmo Kõutsi.

MTK tegevus Eestis on suunatud kõigi merede ja muude suurte veekogude ja nende ökosüsteemi funktsioneerimisega seotud teadusharude (nt mereteaduse ja limnoloogia mitmesugused harud, meregeoloogia, rannikutehnika ja –teadus, hüdroloogia, merepõhja ja mereelustiku ressursidega ja nende ekspuuteerimisega seonduvad teaduslikud küsimused, mere ruumiline planeerimine) Eestis baseeruva kompetentsi esindajatele. Mereteaduse all mõistetakse nõnda defineeritud teadusharude kogumit.

Mereteaduse erinevates harudes on tegevuses hinnanguliselt 200 doktorikraadiga teadlast ning nendega seonduvalt ligikaudu sama palju nooremat teaduslikku ja tehnilist personali ning kraadiõppureid.

MTK koosolekud.

MTK pidas 2009.a. ühe koosoleku tavapärase kahe asemel. Sügisese istungi algselt planeeritud aeg (september–oktoober) langes kokku kiirete arengutega Nord Streami keskkonnamõju hindamise protsessis ja keskkonnalubade vormistamisega selle päritoluriikides. Pealegi toimus Merekomitee 2009.a. sügisene plenaaristung samal päeval Teaduste Akadeemia üldkogu istungiga (14.10.2009), mistõttu MTK esimehel ei olnud võimalik plenaaristungil osaleda.

MTK laiendatud istungil 03. märtsil 2009 osalesid lisaks komisjoni liikmetele külalistena Endel Lippmaa (TA Energeetikanõukogu), Ivar Puura (TA Looduskaitse komisjon), Toomas Veidebaum (Tervise Arengu Instituut), Priit Ennet (Vikerraadio) ja Hubert Veldermann (Kuku Raadio).

Keskse teemana arutati Nord Streami gaasijuhtme planeerimisega seonduvaid küsimusi. Kuulati ära T. Soomere informatsioon Nord Streami problemaatika teadvustamisest akadeemilistes ringkondades ja vastava keskkonnamõju hindamise (KMH) protsessi arengutest. Arutati KMH viimase tööversiooni üldist taset ja võimalikke Eestit puudutavaid riske ning leiti, et seoses peatselt avalikustatava KMH aruandega tuleb Eesti riigil kiiresti reageerida.

Võeti teadmiseks, et Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumis on moodustatud merenduspoliitika komisjon, kuhu kutsuti Teaduste Akadeemiat esindama T. Soomere.

E. Lippmaa andis ülevaate ohtudest, mida kujutavad Läänemerre uputatud keemiarelvad ning formuleeris vajaduse Euroopa Liidult välja nõuda olemasolevad (sh. salastatud) andmed uputatud relvastuse kohta. I. Puura andis ülevaate mürgistest ainetest Soome lahe põhjasetetes, sh. neis sisalduvatest dioksiinidest ning metüülelavhõbedast. T. Soomere informeeris koosolijaid toru rajamisega kaasnevatest merefüüsika ja –dünaamika probleemidest.

MTK esimeest volitati astuma vajalikke kiireloomulisi samme MTK nimel nii siseriiklikul, rahvusvahelisel kui ka Euroopa Liidu tasemel. Kaaluti võimalust MTK järgmise üritusena Nord Streami problemaatikale pühendatud avaliku foorumi korraldamist.

Arutati võimalike Eesti-poolsete ettepanekute temaatikat Euroopa Teadusfondi Merekomiteele. Konkreetsete ettepanekuteni ei jõutud.

Osalemine Euroopa Teadusfondi Merekomitee töös

MTK esimees T. Soomere osales 2009.a. Euroopa Teadusfondi Merekomitee korralisel plenaaristungil Roomas 18–19. mail 2009.

Plenaaristung oli ühildatud üleeuroopalise üritusega Euroopa Merenduse Päevad (European Maritime Day, 18–21. mai 2009), mille raames toimus rida kohtumisi ja diskussioone Euroopa Liidu juhtivate isikutega.

Merekomitee korraline sügisene plenaaristung toimus Sopotis (Poola) 13–14. oktoobril 2009 samal päeval Teaduste Akadeemia üldkoguga, mistõttu Eesti esindajal ei olnud võimalik plenaaristungil osaleda.

Osalemine teiste rahvusvaheliste organisatsioonide töös:

Eesti sõnum NordStreamiga seonduvatest keskkonnaprobleemidest Euroopa Akadeemiate Nõuandva Kogu (EASAC) Keskkonnapaneelis (Environmental Steering Panel)

TA esindaja Merekomitees T.Soomere informeeris regulaarselt mitmesuguseid rahvusvahelisi ekspertkogusid Nord Streami gaasijuhtme keskkonnamõju hindamisega seonduvatest arengutest ja probleemidest.

Seda problemaatikat käsitleti kahel korral Euroopa (Teaduste) Akadeemiate Nõuandva Kogu EASAC (European Academies Science Advisory Council) Keskkonnapaneeli (Environmental Steering Panel) istungitel.

Kevadisel istungile (London, Royal Society, 6. mai 2009) esitati ülevaade Nord Streami KMH arengutest ja Eesti Teaduste Akadeemia initsiatiividest selles valdkonnas. Vastav kokkuvõtte esitati EASAC'i plenaaristungile (Madriid, juuni 2009) Keskkonnapaneeli aruande koostisosana ning ülevaade tegevusest veel aruande eraldi lisana.

EASACi plenaaristung hindas kõrgelt Eesti TA poolt selles valdkonnas tehtud tööd. Keskkonnapaneeli 2009.a. sügise istungi materjalides esitati järgmine formuleering:

„Council [of the EASAC] thanked the [Environmental Steering] Panel for its work on the Nordstream Pipeline issue. Professor Kullander (Sweden) said that the Baltic Sea was a priority topic for the Swedish Presidency and it was agreed that Council would consider the matter further on advice from Professor Soomere.”

Teatavas mõttes märgilise tähendusega ning allakirjutanu arvates läbimurdelise iseloomuga on asjaolu, et EASAC lülitas Nord Streami problemaatikat üldistava sõnumi Euroopa Parlamendi uutele liikmetele ja volinikele adresseeritud memorandumisse järgmises sõnastuses:

„We urge Parliament and Commission to build on its considerable efforts to-date and agree a common approach with respect to the following:

(...)

7. Governance and coverage issues in handling the trans-boundary environmental matters of large-scale human interventions in marine conditions (such as pipelines or oil platforms in vulnerable sea areas) are emerging priorities in sustainable use of marine and nearshore resources.”

Ülevaade 2009.a. suvel ja sügisel Nord Streami küsimustest toimunud arengutest EASACi Keskkonnapaneeli sügisisel koosolekul (London, Royal Institution of Great Britain, 4 november 2009), eriti teade, et Riikogu on teinud sellekohase avalduse, leidis väga sooja vastuvõtu. Protokollis formuleeriti see järgnevalt:

„The ESP noted Council's response to their report on the Nordstream Pipeline issue. Professor Soomere said that the concerns expressed by EASAC were much appreciated and had been widely noted. The consultation on the Environment Impact Assessment had now closed (on 2nd November). He circulated a Statement of 27/10/09 by the Riigikogu (Estonian Parliament) on the topic expressing continuing concern that the full environmental impact of the project had not been recognised in the assessment and urging authorities in states bordering the Baltic Sea to remain vigilant. The Statement recognised the work of the international scientific community on this topic. Professor Soomere concluded that the work done on this topic had been beneficial and had been important in raising awareness. The focus should now move to monitoring the project to ensure its environmental performance in practice.”

Koostöö ja initsiatiivid Eestis

MTK initsiatiivil koostati Teaduste Akadeemia kolme ekspertkogu (MTK, T. Soomere, energeetikakomisjon E. Lippmaa ja looduskaitsekomisjon U. Tartes) pöördumine Vabariigi Presidendi ja Peaministri poole (18.02.2009) teavitamaks neid olulistest nihetest Nord Streami gaasijuhtme ehitamise protsessis. Rõhutati, et Nord Streami näol võib Eesti seista silmitsi selle sajandi kõige mastaapsema keskkonnaprobleemiga ning et tekkinud situatsioonis on tõenäoliselt vajalik kiire ja jõuline sekkumine riigi tasemel.

Oma vastuses (20.03.2009) President tänas Akadeemia ekspertkogusid selle initsiatiivi eest ning toetas ettepanekut moodustada asjatundjate komisjon, kes töötaks detailselt läbi vastava KMH materjalid. Peaminister (31.04.2009) oli mõnevõrra reserveeritud ning leidis, et seda rolli võiks täita KKM juurde juba 2008.a. loodud töörühm (vt. allpool).

Riigikogu väliskomisjoni ja keskkonnakomisjoni ühisistungil 06.04.2009 esinesid ettekannetega Nord Streami problemaatikast G. Martin ja T. Soomere

Kolm ülalnimetatud ekspertkogu koostasid pöördumise (29.04.2009) Läänemere ümbruse riikide piiriülese keskkonnamõju analüüsimise eest vastutavatele institutsioonidele. Selles väljendati muret Läänemere seisundi võimaliku halvenemise pärast seonduvalt Nord Streami ehitamisega ning juhiti tähelepanu olulistele lünkadele olemasolevates keskkonnamõju hindamise materjalides. Kiri saadeti ka Läänemere ümbruse riikide teaduste akadeemiatele.

MTK liikmed osalesid ettekannetega arengutest Nord Streami KMH küsimustes Riigikogu keskkonnakomisjoni, väliskomisjoni ja majanduskomisjoni ühisistungil 15.10.2009. Nende ettekannete alusel otsustati kokku kutsuda Riigikogu erakorraline plenaaristung (27.10.2009). Sellel tegi ülevaate Nord Streami KMH problemaatikast T. Soomere.

T. Soomere osaleb Keskkonnaministeeriumi juures paikneva merekomisjoni (Vabariigi Valitsuse 12.12.2005. a. korraldusega nr. 784 moodustatud ministeeriumivaheline merenduse, merekaitse ja reostustõrje küsimuste lahendamise koordineerimise komisjon) töös vaatlejana ning Teaduste Akadeemia esindajana. Komisjoni istungil 27.05.2009 tegi T. Soomere ettekande „Nord Stream: väljakutsed Läänemere mereteadusele.”

Mitmed MTK liikmed (G. Martin, U. Lips ja T. Soomere) osalesid Keskkonnaministeeriumi juurde loodud töörühmas, mille eesmärgiks oli Nord Streami gaasitrassi keskkonnamõju hindamise aruandele hinnangu andmine ning Eesti riigi nõustamine (keskkonnaministri käskkiri 18. juuni 2008 nr. 749). Töörühma esimeheks valiti G. Martin. Töörühm töötas detailselt läbi nimetatud KMH ametliku versiooni ning esitas 06.06.2009 Keskkonnaministeeriumile põhjaliku ülevaate potentsiaalselt Eesti huve ja/või keskkonda kahjustavatest asjaoludest. Selle alusel koostas Keskkonnaministeerium Eesti ametliku seisukoha ja esitas selle Soome Keskkonnaministeeriumile.

Eesti esindamine ekspertidena

T. Soomere ja G. Martin osalesid nimetatud töörühma liikmetena Eesti riigi volitusel Soome Keskkonnaministeeriumis toimunud Eesti riiklike esindajate ja ekspertide rühma koosseisus ametlikul kohtumisel Soome ekspertide ja Nord Streami ekspertide rühmaga Soome Keskkonnaministeeriumis (Helsingi, 25.06.2009). Tallinnas Soome saatkonnas toimunud samalaadilisel kohtumisel Soome Keskkonnaministeeriumi ametlike esindajate ja Soome mereteadlastega osalesid U. Lips ja T. Soomere (Tallinn, 26.10.2009).

Hinnang TA liikmelisusele Euroopa Teadusfondi Merekomitees

Olen jätkuvalt seisukohal, et pikas perspektiivis on Euroopa Teadusfondi Merekomiteega liitumine õige samm. Komitee liikmeskonda kuuluvad eelkõige mereteadust tervikuna organiseerivad, finantseerivad või esindavad institutsioonid. Teaduste Akadeemia liikmestaatus on Eesti teadusmaastiku kontekstis igati loogiline.

Komitee tegevuse leitmotiiviks on vaadelda, esindada ning teha maksimaalselt nähtavaks mereteadus tervikuna kogu oma mitmekesisuses. Seetõttu on Merekomitee publikatsioonid ja seisukohavõtud suhteliselt suure poliitilise kaaluga. Juba Merekomitee valmidus teatavaid küsimusi arutama (isegi täitvekomitee tasemel) äratab diskussioonipartnerites tähelepanu. Suur osa Nord Streami temaatika edukusest EASAC Keskkonnapaneeeli tasemel on väga tõenäoliselt seotud Merekomitee mitteametliku toega selle küsimuse käsitlemisele.

Merekomitee otsused võetakse üldjuhul vastu konsensuse alusel, mistõttu Eesti hääle kaal on võrdne mistahes muu riigi või seda esindava institutsiooni kaaluga. Merekomitee pakub võimalust realiseerida Eesti mereteaduse positsioonid Läänemere piirkonnas (ning mõnede valdkondade tunnustatus maailma mastaabis) vastavate (teadus)poliitiliste otsuste tasemel, aga ka teha Eesti teadlaste sõnum kuuldavaks Euroopa mastaabis. Kuigi Merekomitee ei tegele otseselt finantsküsimustega, on paljudel juhtudel Komitee soovitusel aluseks raamprogrammide prioriteetsete temade kujundamisel.

Kolme aasta kogemus (2007 vaatlejana) näitab, et Eestil on palju arenguruumi Merekomitee võimaluste kasutamisel. Peamiseks piduriks on Eesti mereteadlaste vähene aktiivsus nende võimaluste realiseerimisel, eelkõige pikaajalise perspektiiviga uurimistemaatika identifitseerimisel ning perspektiivsete ideede arendamisel Euroopa tasemel. Kindlasti on sellise passiivsuse taga Eesti mereteaduse tagasihoidlikud võimalused ja juhtivate teadlaste üldine ajapuudus, kuid oma osa mängib kindlasti asjaolu, et klassikalistes mereteadusele orienteeritud instituutides ei ole tekkinud huvi oma ideid Euroopa teaduspoliitika maastikul esitleda.

Tarmo Soomere
23. jaanuaril 2010

Lisa 1. Tegevused mereteaduste komisjoni esindajatena

G. Martini ja T. Soomere ettekanded Nord Stream keskkonnamõju hindamise teemal Riigikogu väliskomisjoni ja keskkonnamõju komisjoni ühisistungil 06.04.2009.

Osalemine Euroopa Teaduste Akadeemiade Nõuandva Kogu (EASAC) keskkonnapaneeeli kahel koosolekul (London, Royal Society, 6 mai 2009 ning Royal Institution of Great Britain, 4 november 2009).

Ettekanne „Nord Stream: väljakutsed Läänemere mereteadusele” ministeeriumidevahelise merekomisjoni istungil 27.05.2009.

Osalemine Euroopa Teadusfondi Merekomitee plenaaristungil (Rooma, 18–19 mai 2009) ja Euroopa Merenduse Päevadel (samas, 18–21 mai 2009)

G. Martin ja T. Soomere osalesid Eesti riiklike esindajate ja ekspertide rühma koosseisus ametlikul kohtumisel Soome ekspertide ja Nord Streami ekspertide rühmaga Soome Keskkonnaministeeriumis (Helsingi, 25.06.2009).

Ettekanne “Nord Stream: umbsõlmed hüdrodünaamikas” Riigikogu keskkonnamõju komisjoni, väliskomisjoni ja majanduskomisjoni ühisistungil 15.10.2009.

U. Lips ja T. Soomere osalesid Eesti riiklike esindajate ja ekspertide rühma koosseisus ametlikul kohtumisel Soome ekspertide ja Keskkonnaministeeriumi esindajatega Soome saatkonnas Tallinnas (26.10.2009).

Ettekanne Nord Streami gaasijuhtme keskkonnamõjude hindamisest Läänemere unikaalses ja tundlikus keskkonnas Riigikogu erakorralisel täiskogul 27.10.2009.

Lisa 2. Mereteaduste komisjoni volitusel toimunud tegevuste kajastus meedias

Intervjuu Kuku Raadiote seoses Nord Streami keskkonnamõju hindamise aruande peatse avalikustamisega. Meretund, 21.02.2009.

Intervjuu Kuku Raadiote Teaduste Akadeemia mereteaduste komisjoni laiendatud istungist. Meretund, 28.02.2009.

Soomere, T. Hoovused juhivad reostuse Eestisse (Sea currents bring pollution to the Estonian coasts). – Postimees (The Postman, the leading daily newspaper), 57(5537), 11.03.2009, 5 (in Estonian).

M. Filippov, Nord Streami keskkonnamõjude aruanne jätab tähelepanuta Läänemere eripära (The environmental impact assessment of the Nord Stream pipeline ignores the specific features of the Baltic Sea) [Artikkel põhineb intervjuul T. Soomerega]. – Postimees, 57 (5537), 11.03.2009, lk. 4.

Teadlased näevad gaasitorus merele surmaohtu (Scientists think the gas pipeline may be dangerous to the sea). Juhtkiri. Postimees, 11.03.2009, lk. 2.

Intervjuu Vikerraadiote (Huvitaja) NordStreami ehitamise ja eksploateerimisega seonduvatest riskidest Eestile ning abinõudest nende maandamiseks. Huvitaja, 12.03.2009.

Tsitaat Postimehest 11.03.2009 ilmunud artiklist planeeritava gaasitoru keskkonnamõjude kohta. Tarkade Klubi, 4(28), aprill 2009, lk. 12.

Tsitaat Postimehest 11.03.2009 ilmunud artiklist planeeritava gaasitoru keskkonnaohtude kohta. Ehitaja, aprill 2009.

Soomere, T. Mida arvaksid Andres ja Pearu gaasitorust oma piirikraavis? (What would think Andres and Pearu about a gas pipeline at the border of their land sections?). – Maaülikool (newspaper of the Estonian University of Life Sciences), 161, 23.03.2009, 2 (in Estonian).

Esinemine Kuku Raadio saates „Kukkuv Õun” koos akad. Endel Lippmaaga Läänemerre planeeritava Nord Streami gaasijuhtme keskkonnaprobleemide teemal. Kukkuv Õun, 12.04.2009.

Madis Filippov, Nord Streami aruanne hiilgab pealiskaudsusega (Nord Stream environmental reports are extremely superficial) [Artikkel põhineb intervjuul T. Soomerega], Postimees, 17.06.2009, lk. 6.

Nord Stream on väljakutse kodanikuühiskonnale (Nord Stream is the challenge for society) [Juune Holvanduse intervjuu T. Soomerega]. – Eesti Kirik (Estonian Church, weekly newspaper of the Estonian Lutheran Church), 33(989), 09.09.2009, 4-5 (in Estonian).

Intervjuu Eesti Televisiooni saatele “Aeg luubis” Nord Streami keskkonnamõju hindamise teemadel. Aeg luubis, 25.10.2009.

M. Filippov Soome kaldub Nord Streami gaasitorule “jah” ütlema (Finland tends to say “yes” to the Nord Stream pipeline) [Artikkel põhineb intervjuul T. Soomerega], Postimees, 247(5727), 26.10.2009, lk. 6.

Soomere, T. Nord Stream eirab tundliku Läänemere eripära (Nord Stream ignores the specific features of the vulnerable Baltic Sea, presentation to the Estonian Parliament on October 27, 2009). – Postimees 249 (5729), 28.10.2009, 12–13 (in Estonian).

Kunnas, K. Tutkija: Vaikutukset on selvitetty heikosti [Põhineb T.Soomere kommentaaridel Nord Streami gaasijuhtme keskkonnamõju hindamise kohta]. –Helsingin Sanomat, 02.11.2009.

Osalemine Eesti Televisiooni saatesarja “Vabariigi kodanikud” Nord Streami problemaatikale pühendatud otsesaates 10.11.2009.

Intervjuud Riigikogus 27.10.2009 peetud ettekande ainetel. Eesti Televisioon, TV2, TV3, venekeelsed TV kanalid; enamus raadiokanaleid, 27–28.10.2009.

Telefoniintervjuu Aktuaalsele Kaamerale seoses Nord Streami poolt Eesti teadlaste kriitikale antud vastustega, Aktuaalne Kaamera, 28.10.2009.

Tsitaat Riigikogus 27.10.2009 peetud ettekandest “Postimehe” rubriigis “Kõva sõna”. Postimees, 250(5730), 29.10.2009, lk. 12-13.

Riigikogus 27.10.2009 peetud ettekande helisalvestuse kordus Vikerraadio saates “Reporteritund,” 30.10.2009.

Intervjuu Kuku Raadio Meretunnile Eesti Mereakadeemia 90. aastapäeva puhul ning Nord Streami keskkonnamõju hindamise kommentaar. Meretund, 31.10.2009.

Lisa 3.

Information about activities of the Estonian Academy of Science concerning the Nord Stream matters [to the EASAC Environmental Steering Panel, London, Royal Society, 06 May 2009]

According to the recommendation of the EASAC to form a working group for further discussions of the issues connected with the planned Nord Stream gas pipeline in the Baltic Sea, the Estonian Academy of Sciences (EAS) has undertaken the following steps.

After consultations with scientists and experts from the Baltic Sea countries it was decided that immediate scientific discussion of the working drafts of the relevant environmental impact assessments (EIA) is not judicious because of the transitional nature of the process and limited information about their content. This concerns the national EIAs performed for Finland, Sweden, Denmark, and Germany, and the one reflecting transboundary impacts, the so-called Espoo EIA.

After the decision was made to open the Finnish EIA and the Espoo EIA for public hearings (Copenhagen, 13 February), the EAS informed the EASAC member Academies from the Baltic Sea countries about this development and initiated a discussion about potential need for a concerted action and/or an international forum for discussing the potential gaps in the EIAs at the end of May 2009. The feedback from the Academies was positive.

The Finnish EIA and the Espoo EIA were made public at the beginning of March. Communications from the affected parties were requested to arrive to the competent institution in Finland by 06 June 2009. The preliminary analysis of the Espoo EIA, performed in March-April by the relevant expert bodies of the EAS (Commission of Nature Conservation, Commission of Marine Sciences, and Council of Energetics) revealed that this document provides key information with major gaps or weaknesses, which does not allow completing the decision process, and eventually requires considerable efforts to update the information to meet the best practice for the EIAs.

Having in mind the results of the preliminary analysis and the workload of the relevant academic experts in other Academies around the Baltic Sea in order to complete their national reviews of the EIAs, it was decided to postpone the relevant forum until the parties of origin have made their decisions.

A public meeting of the Nord Stream experts and Estonian public took place on 29 April in Tallinn. Based on the outcome of this meeting and the performed analysis, the expert bodies of the EAS produced a communication to the Competent Authorities and Points of Contacts of the Espoo EIA in Denmark, Finland, Germany, Latvia, Lithuania, Poland, Russia, Sweden and Estonia on the current status of the assessment of trans-boundary impacts in the EIAs of the Nord Stream gas pipeline. This communication will be forwarded to the sister Academies in the nearest future.

Notwithstanding the particular decisions that will be made for the Nord Stream activity, the Estonian Academy of Sciences is planning to focus on scientific analysis of several matters concerning such large-scale interventions to the marine environment and to create a working group to tackle the relevant issues.

The Nord Stream process has clearly demonstrated that there is lack of understanding the governance and coverage issues in handling the trans-boundary environmental matters in marine conditions. There are large gaps in understanding of how such processes should be coordinated internationally under different local legislations, rules, and traditions in different countries. The potential of remote impact of different factors in marine conditions is substantially underexplored compared, with example, the problems related to remote air pollution. It is frequently even unclear which issues and on which level should be treated in the relevant EIAs. The situation is additionally complicated by the fragmented nature of the relevant scientific competence in small countries surrounding the water bodies like the Baltic Sea where many problems are intrinsically of interdisciplinary nature. An important task for the working group would be to make clear whether similar large-scale interventions may involve the need of tackling certain overarching issues at European scale and/or whether concerted actions of academics might be necessary. [Tarmo Soomere, Estonian Academy of Sciences, 07 May 2009].